

Temanotat

Pakistan: Opprøret i Balochistan-provinsen

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

Informasjonen som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

© Landinfo 2014

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

SUMMARY

Since the partition of British India in 1947, there have been five periods of insurgency in Balochistan. The current insurgency in the province is met by rather extensive security measures by the Government; particularly in the southern parts of the province. It's difficult to get information on what is really going on inside of Balochistan and the numbers of independent sources are few. Valid information on both parties' human rights excesses is hardly available. During 2014 a few signs of improvement of the situation have surfaced, both with regard to human rights violations and contact between the different parties of the conflict.

SAMMENDRAG

Etter oppløsingen av Britisk India i 1947, har det vært fem perioder med opprør og væpnet konflikt i Balochistan. Det nåværende opprøret har blitt møtt med relativt omfattende sikkerhetstiltak fra myndighetenes side; spesielt i de sørlige områdene av provinsen. Det er ikke enkelt å få informasjon om hva som skjer inne i Balochistan, og relativt få uavhengige kilder opererer i provinsen. Etterrettelig informasjon om myndighetenes og opprørernes menneskerettighetsovergrep er i liten grad tilgjengelig. I løpet av 2014 er det registrert enkelte tegn på forbedring av situasjonen, både når det gjelder kontakt mellom partene og omfanget av menneskerettighetsbrudd.

INNHold

1. Innledning	6
2. Balochistan	6
3. Det balochiske opprøret	8
3.1 Hvor foregår opprøret?	8
3.2 Tilgang til informasjon	9
3.3 Organisering av opprøret	10
3.3.1 <i>Militante grupper</i>	11
3.3.2 <i>Ikke-militante aktører</i>	12
3.3.3 <i>Rekruttering til det væpnede opprøret</i>	13
3.4 Konsekvenser av konflikten for sivilbefolkningen.....	14
3.5 Omfang av volden	15
3.5.1 <i>Angrep fra opprørerne</i>	16
3.5.2 <i>Omfang av forsvinninger og utenomrettslige drap</i>	17
3.5.3 <i>Profil</i>	19
3.6 Intern forflytning	20
4. Sekterisk vold	21
5. Referanser	23

Kart over Balochistan

Kilde: Human Rights Watch

1. INNLEDNING

Med bistand fra den norske ambassaden i Islamabad, gjennomførte Landinfo informasjonsinnhentingsreiser til Pakistan i november 2012 og mars 2014.

Hovedhensikten med besøkene var å innhente informasjon om ulike aspekt ved menneskerettighets- og sikkerhetssituasjonen med betydning for utlendingsforvaltningens behandling av utlendingssaker fra Pakistan. Ett av temaene som ble forsøkt belyst var situasjonen i Balochistan-provinsen.

Dette notatet omhandler opprøret som utspiller seg i de sørlige områdene av provinsen. I nord er sikkerhetsutfordringene først og fremst knyttet til sekterisk vold rettet mot shiamuslimske hazaraer. Denne problematikken er belyst i Landinfo-respons av 17. januar 2013, og blir her kun berørt i form av en kort oppsummering av utviklingen i den sekteriske volden etter januar 2013. Notatet er en oppdatering og utvidelse av den delen som omhandler Balochistan i notatet *Sikkerhetsrelaterte forhold – Balochistan, Sindh og Punjab* (16. oktober 2013).

Notatet har ikke til hensikt å belyse alle sider og aspekter ved konflikten i Balochistan, men tar opp forhold som antas å ha interesse for utlendingsforvaltningen. I tillegg til informasjon innhentet under reisene til Pakistan, bygger notatet på skriftlige kilder, som i det alt vesentlige er åpne og offentlig tilgjengelige.

2. BALOCHISTAN

Balochistan er Pakistans største provins i areal. En velinformert kilde anslår folketallet i provinsen til i underkant av ti millioner av Pakistans ca. 180 millioner innbyggere¹, så befolkningen i Balochistan utgjør kun i overkant av 5,5 prosent av landets samlede befolkning (samtale i Islamabad, mars 2014).

Ved folketellingen i 1998 utgjorde etniske balochere majoriteten av befolkningen (ca. 55 prosent). I løpet av de siste årene har et stort antall pashtunere flyttet til provinsen og utgjør i dag majoritetsbefolkningen (samtale i Pakistan, november 2012). I tillegg til balochere og pashtunere består befolkningen av urdu- eller punjabi-talende «settlers» fra Punjab og Sindh, som har bodd i provinsen i generasjoner. Det er en liten minoritet med shiamuslimske hazaraer, hovedsakelig i Quetta-området.

Den pashtunske befolkningen er bosatt i de nordlige områdene. I provinshovedstaden, Quetta, er majoriteten pashtunsk. Ifølge en velinformert kilde som har bodd i Quetta i to år, har myndighetene kontroll i de pashtun-dominerte områdene, og de balochiske opprørsgruppene har ikke fotfeste her (samtale i Islamabad, mars 2014).

Det som i dag omtales som den balochiske befolkningen, består i realiteten av to etniske grupper: baloch utgjør om lag 60 prosent og brahuiene de resterende

¹ Det har ikke vært folketelling i Pakistan siden 1998.

40 prosentene. Brahuiene har tradisjonelt levd i høylandet på Qalat-slettene. I dag er deler av befolkningen i distriktene Mashtung, Golat, Khuzdar og Bolan brahui-talende. Historisk har dette vært to ulike etniske grupper med forskjellige språk som i perioder har vært i voldelige konflikter. De fleste brahui definerer nå seg selv som baloch. Stammenilknytning og språk definerer imidlertid fortsatt hvem som er brahui. Ikke alle balochere anerkjenner brahui som baloch, eksempelvis gjaldt det den avdøde stammelederen Akbar Khan Bugti. Begge gruppene tar del i det balouchiske opprøret. En av Landinfos sentrale kilder hevder imidlertid at de to gruppene fremdeles har konflikter, samtidig som de står sammen mot føderale myndigheter (samtale i Islamabad, mars 2014). I dette notatet innbefatter betegnelsen baloch både baloch og brahui.

Den balochiske befolkningen er i hovedsak sunnimuslimer, men omtales som sekulær i den forstand at de ikke blander politikk og religion (PIPS 2012). Den balochiske opprørsbevegelsen, både den militære og den politiske delen, beskrives som sekulær.

Balochistan har store naturressurser; gull, kobber, kull, bly, svovel og marmor, i tillegg til olje og store mengder naturgass som er en vesentlig energikilde for pakistansk industri. Gassen ledes i rør til landets urbane sentre som Karachi, Lahore og Faisalabad (Global Security u.å.). Til tross for store naturressurser, er Balochistan den fattigste og minst utviklede provinsen i Pakistan. Det gjelder i særdeleshet områdene i vest som grenser mot Afghanistan og Iran, Global Security beskriver området som tørt, underutviklet og lovløst.

Provinsen ligger i det sørvestlige hjørnet av Pakistan og har en viktig militær og strategisk beliggenhet. Både den sekteriske konflikten og konflikten mellom opprørere og sikkerhetsstyrkene har geopolitiske dimensjoner. Flere av Landinfos kilder spekulerte i andre staters innblanding; både iransk, saudiarabisk, indisk, amerikansk og kinesisk. Pakistanske myndigheter anklager India for å støtte opprørerne for å destabilisere Pakistan. De forente arabiske emiratene har åpenbare økonomiske interesser i havnebyen Gwadar og støtter antagelig opprøret av økonomiske grunner. Iran, derimot, anser havnebyen Gwadar som en økonomisk konkurrent og støtter ikke opprøret. En annen grunn til at Iran neppe støtter balochiske opprørere i Pakistan, er at Iran selv har en balochisk befolkning (samtale i Islamabad, mars 2014).

Provinsen binder sammen sør-Asia og sentral-Asia, og ligger ved Det arabiske hav. Havnebyen Gwadar ligger ved Hormuzstredet, hvor en stor andel av verdens oljetransporter passerer. Det foreligger planer om å bygge en gassledning fra Iran og Turkmenistan til India, den skal etter planen gå gjennom Balochistan.

I likhet med situasjonen i det øvrige Pakistan forvitrer sentralmaktens innflytelse i Balochistan. Det er flere konflikter i provinsen, og flere ulike folkegrupper er involvert. Human Rights Commission of Pakistan (HRCP) beskriver forholdet mellom de etniske gruppene i provinsen som anspent, og det hersker en generell tilstand av lovløshet, blant annet med utbredt smuglervirksomhet, kidnappinger osv. (HRCP 2012).

3. DET BALOCHISKE OPPRØRET

I motsetning til den sekteriske volden og konfliktene som utspiller seg i andre deler av Pakistan, handler opprøret i Balochistan ikke om religion, men om politisk makt og kontroll over ressurser. Konflikten er svært sensitiv fordi den, sammen med flere andre konflikter, truer den pakistanske statens suverenitet og enhet.

Det er først og fremst en konflikt mellom lokale grupperinger og sentralmyndighetene om styringen av Balochistan og forvaltningen av provinsens naturressurser. Dette er en klassisk konflikt mellom sentrum og periferi, hvor balocheerne mener at de blir utnyttet av sentralmyndighetene og utsatt for en historisk urett.

Flere av samtalepartnerne, både i 2012 og 2014, peker på at provinsen ikke er prioritert av sentralregjeringen, blant annet fordi befolkningen ikke anses som støttespillere til den pakistanske staten. Balocheerne er sterkt underrepresentert i alle føderale organ og institusjoner, noe som styrker deres regionale og nasjonalistiske perspektiv (PIPS 2012, s. 19). Balochistan har 17 av til sammen 342 seter i nasjonalforsamlingen. Mistroen til sentralmyndighetene har blitt forsterket etter omfattende overgrep fra etterretningen og sikkerhetsstyrkene.

Det har vært flere opprør i Balochistan. Det pågående, som startet i 2002 og skjøt fart i 2005/2006, er det femte siden Pakistan ble dannet i 1947. I hele perioden etter 2005 har sikkerhetssituasjonen i Balochistan vært preget av voldskonflikten mellom militante grupperinger og sentrale myndigheter.

Det er bred enighet om at pakistanske myndigheter ikke forholder seg til det balochiske opprøret som en politisk utfordring, men at strategien er å løse konflikten med militære virkemidler. Sikkerhetsstyrkene som er involvert i bekjempelsen av opprøret, er ansvarlig for alvorlige overgrep, men hevdes å operere med stor grad av straffefrihet. Den føderale regjeringen har imidlertid kommet med enkelte innrømmelser, blant annet en grunnlovsendring i 2010 som gir provinsmyndighetene større kontroll over provinsens naturressurser (PIPS 2012, s. 8).

Det hersker usikkerhet om i hvilken grad det militante opprøret har støtte i befolkningen. En velinformert kilde opplyste til Landinfo at opprørerne har relativt sterk støtte. Ifølge kilden har befolkningen ingenting å tape; «they have nothing and have nothing to lose» (samtale mars 2014). Det er også en allmenn oppfatning at drapet på den 79 år gamle klanlederen Akbar Khan Bughti i 2006 førte til økt oppslutning. Forskeren Fredric Grare (2013) hevder at majoriteten av befolkningen ønsker økt selvstyre, men innenfor den pakistanske statens rammer.

3.1 HVOR FOREGÅR OPPRØRET?

Opprøret utspiller seg først og fremst i provinsens sørlige områder, og distriktene Mashtung og Bolan utgjør en skillelinje mellom de pashtunske områdene i nord og området hvor balocheerne utgjør majoritetsbefolkningen (samtale i Islamabad, mars 2014). I de sørlige områdene har myndighetene begrenset kontroll, og situasjonen for sivilbefolkningen er krevende, både humanitært og sikkerhetsmessig.

Oversikten nedenfor viser den geografiske fordelingen av angrep utført av opprørsgrupper i Balochistan i 2013. Angrepene i de nordlige distriktene er som hovedregel sekteriske, mens de i sør er en del av opprøret:

Terrorist Attacks in Balochistan

District	Attacks	Killed	Injured
Awaran	10	6	13
Barkhan	7	0	0
Bolan	24	38	76
Chagai	7	2	1
Dera Bughti	44	41	53
Gwadar	16	30	25
Harnai	1	0	10
Jafarabad	12	17	48
Jhal Magsi	4	5	8
Kachhi	2	1	1
Kalat	13	12	15
Kech	37	28	25
Kharan	14	12	14
Khuzdar	35	34	41
Kohlu	12	0	1
Lasbela	6	0	16
Loralai	5	3	0
Mashtung	34	20	34
Nasairabad	24	32	29
Nushki	5	3	2
Panigur	20	9	4
Pishin	5	11	10
Qilla Abdullah	15	13	67
Qilla Saifullah	1	3	0
Quetta	112	398	1043
Sherani	1	0	1
Sibi	12	7	36
Washuk	1	0	0
Zhob	6	1	2
Ziarat	2	1	2
Total	487	727	1 577

(Kilde: PIPS 2014)

Mange distrikter er preget av opprørsgruppens aktivitet og voldshandlinger. Det er registrert voldelige aksjoner i alle provinsens distrikter, men flest i områdene med tettest befolkning. I de sørlige distriktene Dera Bughti, Gwadar, Kech og Naisrabad har flere tiltalls mennesker blitt drept i opprørernes aksjoner.

De største sivile tapene er registrert i provinshovedstaden Quetta, en etnisk sammensatt by med mange potensielle mål. De aller fleste ble drept som følge av sekterisk vold.

3.2 TILGANG TIL INFORMASJON

Konflikten i Balochistan får relativt liten oppmerksomhet både på den internasjonale politiske arena og i media. Kunnskapen om og interessen for opprøret og dets

bakgrunn er begrenset. Landinfos erfaring er at det foreligger lite informasjon om konflikten og dens årsaker og konsekvenser.

Uavhengige aktører og media er i liten grad til stede i provinsen, og innsynet i hva som foregår er særlig begrenset i de sørlige områdene. Her er den humanitære og sikkerhetsmessige situasjonen så vidt dårlig at svært få oppholder seg der. En journalist som tidligere har reist ut og inn av områdene, har ikke vært der på flere år nå, både på grunn av egen og eventuelle kilders sikkerhet. Personer som snakker med journalister, risikerer å bli grundig avhørt av sikkerhetsmyndighetene (samtale i Islamabad, mars 2014).

Rapporteringen er begrenset, og det foreligger lite pålitelig informasjon om hva som skjer i området. Selv store, alvorlige hendelser blir ikke nødvendigvis rapportert (HRCF 2012).

Den pakistanske menneskerettighetskommissjonen (HRCF) har gjennomført tre informasjonsinnhentingsreiser til Balochistan i perioden fra 2006 til 2012. I 2012 besøkte kommissjonen kun de nordlige områdene, inkludert provinshovedstaden Quetta. HRCF beskriver medias rolle og forholdene for journalister slik:

There was a widespread feeling that the national media had abandoned Balochistan and had not given as much coverage to the events and incidents as their importance demanded. Even when whole cities were shut down during a strike the media did not report that. Journalists in the field felt threatened from the security forces, militants and insurgents (HRCF 2012, s. 46).

En av Landinfos kilder kjente personlig til tilfeller hvor lokale journalister og deres familiemedlemmer var drept av balochiske opprørere (samtale i Islamabad, mars 2014). Landinfo er imidlertid ikke kjent med at menneskerettighetsorganisasjoner, forskningsinstitutter og nyhetsmedier som befinner seg utenfor Balochistan, har blitt utsatt for alvorlige reaksjoner fordi de har satt søkelyset på den balochiske konflikten.

HRCF har nylig vært på en fjerde informasjonsinnhentingsreise til Balochistan. Rapporten fra reisen er ventet om kort tid (diplomatisk kilde, september 2014).

3.3 ORGANISERING AV OPPRØRET

Informasjonen om aktørene i det væpnede opprøret er begrenset, både hva gjelder deres agenda, militære kapasitet, ledelse, organisering, finansiering, operasjonsmodus, samarbeidspartnere og forhold til de store stammene i området. Det fremstår som relativt klart at det væpnede opprøret består av en rekke grupperinger med ulik agenda, ideologi, virkemidler og mål. Gruppene har ikke en felles politisk plattform, og det er heller ingen organisert form for samarbeid, samordning eller informasjonsutveksling mellom gruppene (samtale i Islamabad, mars 2014). I den grad man kan snakke om allianser mellom gruppene, er disse flytende, og det forekommer innbyrdes kamper mellom enkelte av disse.

Den væpnede oppstanden mot myndighetene må kunne karakteriseres som fragmentert, med manglende overordnet lederskap. Dette er symptomatisk at flere

sentrale politiske ledere fra Balochistan i perioder oppholder seg utenfor provinsen og også i utlandet, blant annet i London og Geneve.

PIPS beskriver det slik:

According to one viewpoint, it is violent anarchism rather than a classical insurgency. Analysts subscribing to this view opine that the present insurgent movement not only lacks a charismatic leadership unlike past insurgencies in Balochistan but it is also divided amid frequent infightings and lacks coordination (PIPS 2012, s. 61).

Felles er at gruppene har en målsetting om uavhengighet eller økt selvstyre for provinsen. Skillelinjen mellom grupperingene som kjemper for uavhengighet, en balochisk stat, og de som kjemper for økt selvstyre innenfor den pakistanske staten, er viktig. Et annet viktig skille går mellom de grupperingene som benytter voldelige midler og de som anvender virkemidler av politisk karakter.

Ifølge en velinformert kilde får militante rekrutter militær trening i 17 ulike treningsleire, i tillegg er det antagelig en rekke mindre leire. Kilden bekrefter at opprørerne er relativt uprofesjonelle og dårlig organisert. De fremstår å ha svært begrenset både kunnskap om og ressurser til etterretning. I den grad de har etterretning, er det nærliggende at denne er begrenset til forhold som har betydning for den militære aksjonsstrategien internt i provinsen (samtale i Islamabad, mars 2014).

De militante gruppenes strategi innebærer at de er i få direkte kamper med «fienden». Ingen av gruppene har vært involvert i selvmordsaksjoner. De er først og fremst engasjert i enkel gerilja-virksomhet i form av små enheter som angriper spesifikke, relativt åpne, sivile mål; ofte infrastruktur som rørledninger og kraftlinjer eller ulike transportmidler. Virksomheten krever relativt begrenset våpenstyrke, utstyr og kompetanse, og er heller ikke særlig kostnadskreven. Opprørerne har i begrenset grad militær kontroll over områder i provinsen. Sikkerhetsstyrkenes siste militære operasjon var i 2008.

3.3.1 Militante grupper

Opprørerne opererer og aksjonerer i all hovedsak kun inne i Balochistan-provinsen. Opprøret består av en rekke grupperinger som utgjør et uoversiktlig landskap. Ifølge PIPS sto følgende grupper bak voldelige angrep i provinsen i 2013:

- *Baloch Republican Army (BRA)*

Gruppen har utspring i Bugti-stammen, er den militære fløyen til Balochistan Republican Party (BRP) og ledes av Brahamdagh Khan Bugti, for tiden bosatt i Geneve. Hovedmålet er brudd med den pakistanske staten og opprettelse av et selvstendig og uavhengig Balochistan.

Tradisjonelt har BRA operert i Dera Bugti-distriktet, men de senere årene har gruppen gjennomført aksjoner i flere andre distrikter. Ifølge PIPS gjennomførte BRA 95 angrep i 2013. I tillegg til aksjoner i Dera Bugti, ble det registrert angrep i flere sentrale distrikter, blant annet i Naseerabad, i Dera Murad Jamali, i Barkhan og i Loralai. BRA er ansvarlig for en stor andel av angrepene på rørledninger i 2013 (PIPS 2014).

- *Balochistan Liberation Army (BLA)*

BLA kjemper for et uavhengig «stor-Balochistan» som også inkluderer de balochiske områdene i Iran og Afghanistan. Bevegelsen ledes av Hyrbyair Marri, bosatt i London. En kilde hevder at BLA har omkring 3000 mann under våpen (Grare 2013, s. 5).

I 2013 var BLA en av de mest aktive opprørsgruppene og ansvarlig for 122 drepte (103 sivile og 19 fra sikkerhetsstyrken).

- *Lashkar-e-Balochistan*

Grupperingen (L-e-B) ble etablert i 2009 i distriktet Khuzdar og ledes av Javed Mengal (PIPS 2012, s. 67). L-e-B var involvert i 60 terrorangrep i 2013, de fleste på Makran-kysten. I motsetning til de fleste av de andre militante grupperingene, aksjonerer L-e-B også utenfor provinsen Balochistan. Organisasjonen har påtatt seg ansvaret for flere angrep i Lahore og Karachi. Det første angrepet utenfor Balochistan var på jernbanestasjonen i Lahore i april 2012 (Saach 2012). Ifølge PIPS sto L-e-B bak aksjoner med til sammen 46 drepte i Lahore i 2013 (35 sivile og 11 fra sikkerhetsstyrken) (PIPS 2014).

Angrepene utenfor Balochistan fremstår ikke som målrettede angrep mot enkeltpersoner, men mot mål av strategisk og symbolsk betydning.

- *Balochistan Liberation Front (BLF)*

BLF opererer i store deler av Balochistan, men er særlig aktive i kystområdene. Ifølge PIPS var organisasjonen ansvarlig for 85 angrep i 2013 som krevde nær 60 liv, hvorav halvparten av de drepte var sivile (PIPS 2014).

- *United Baloch Army (UBA)*

Dette er en utbrytergruppe fra BLF som ledes av Mureed Baloch. BLF har stått bak flere angrep på settlere fra provinsene Punjab og Khyber Pakhtunkwa (KP). Grupperingen har påtatt seg ansvaret for aksjonen mot togstasjonen i distriktet Sibi i april 2014 hvor 17 personer ble drept og mange skadet (The Express Tribune 2014). Kun få timer senere detonerte en bombe på et marked i Islamabad, og 24 personer ble drept. UBA har påtatt seg ansvaret for angrepet. Det spekuleres i om angrepet var en reaksjon på at 30 separatister ble drept i distriktene Khuzdar og Kalat få dager tidligere (Samaa 2014).

I 2010 ble BRA, BLA, BLF og Lashkar-e-Balochistan definert som fiender av den pakistanske stat og fikk sine eiendeler frosset under Anti-Terrorism Act 1997 (HRW 2011, s. 22).

3.3.2 Ikke-militante aktører

I tillegg til opprørsgruppene, er det en rekke bevegelser og grupper som arbeider for økt selvstyre gjennom ordinær politisk virksomhet. De fleste gruppenes målsetting er utvidet autonomi utover det som er nedfelt i nåværende grunnlov.

Baloch National Party (BNP), som springer ut av Mengal-stammen, er et av de ordinære partiene i provinsen. En samtalepartner beskrev BNP som moderat og demokratisk med røtter tilbake til 1970-tallet (samtale i Islamabad, mars 2014). En indikasjon på situasjonen for de lovlige partiene med økt selvstyre-agenda, er at BNP's lederskap de siste tiårene har sittet i arrest i lengre perioder.

Balochistan Students Organization (BSO) er, som navnet tilsier, en student- og ungdomsorganisasjon. PIPS hevder at BSO oppsto som en reaksjon på de interne stridighetene og stammekonfliktene i den balochiske befolkningen. BSO har særlig fotfeste i byene (PIPS 2012) og består av tre fraksjoner med ulik agenda, allianser og syn på voldsbruk i kampen for et selvstyrt Balochistan. Så vidt Landinfo er kjent med deltar ikke BSO i det militante opprøret, men enkelte kilder hevder at opprørere rekrutterer fra BSO.

I 2008 boikottet de balochiske partiene valget til nasjonalforsamling (PIPS 2012). I mai 2013 var det igjen nasjonale valg, og i desember 2013 var det lokalvalg i Balochistan. De fleste partiene deltok under valgene, både de lokale og de nasjonale. En samtalepartner (mars 2014) mente at man etter valgene i 2013 hadde sett økt tilslutning til politisk dialog og at enkelte militante nå hadde endret strategi og opptrådte på den politiske arenaen.

Provinsen styres i dag av en relativt bredt sammensatt provinsregjering bestående av moderate nasjonalistiske partier, pashtunske partier og det nasjonale regjeringspartiet Pakistan Muslim League Nawaz (samtale i Islamabad, mars 2014). Provinsens Chief Minister Dr Abdul Malik Baloch har en fortid i BSO og er nå president i BNP. Maliks uttalte mål er å få separatistene til forhandlingsbordet (Baloch 2014).

Det er bred enighet om at det kun er en politisk løsning som kan legge grunnen for varig fred i Balochistan. En kilde med god kunnskap om lokale forhold, bekreftet at en sentral representant for BNP forsøker å få i stand fredssamtaler. Kilden hadde lite konkret kunnskap om hvilke aktører som er involvert i prosessen, om innholdet og utviklingen av samtalene. Generelt er det en oppfatning om at de føderale myndighetenes hovedfokus er å løse konflikten med pakistansk Taliban, TTP (Tehrik-e Taliban), og at Balochistan står langt nede på den politiske dagsorden (samtale i Islamabad, mars 2014). En nasjonal kilde som følger sikkerhetssituasjonen tett (mars 2014), bekreftet at de nyvalgte provinsmyndighetene er involvert i en fredsprosess. Den politiske fløyen av den nasjonalistiske bevegelsen er invitert til å delta i prosessen.

3.3.3 Rekruttering til det væpnede opprøret

Flere av samtalepartnerne (2012 og 2014) hevdet at det militære opprøret er relativt begrenset. Eksakt informasjon om hvor mange som er mobilisert i opprørsgruppene, foreligger ikke, men anslagene varierer fra to til fire tusen mann.

Ingen av samtalepartnerne kjente til forhold som tilsier at gruppene rekrutterer ved tvang. En godt informert kilde (mars 2014) mente at personlig overbevisning er det viktigste kriteriet ved verving. Det er de som tror på saken og er overbevist om virkemidlene, som mobiliseres.

Det er ikke nødvendigvis slik at et familienettverk vil følge samme spor. Kilden kjente til flere tilfeller hvor en sønn i familien er tilknyttet opprørerne, mens øvrige familiemedlemmer var politisk involvert. Akhtar Mengel leder Balochistan National Party, mens broren deltar i det militante opprøret (samtale i Islamabad, mars 2014).

Det er utvilsomt nære og sterke forbindelser mellom opprørerne og de store stammene og deres stammeledere. En analytiker uttaler seg slik; «individene står mellom stammer som utnytter dem og en stat som ikke beskytter dem». International

Crisis Group (ICG) ga for åtte år siden denne beskrivelsen av rekruttering til den militante gruppen BLA:

Reportedly Marri as well as Bugti tribesmen form the bulk of the BLA's cadre, some of whom participated in the 1970s insurgency and others who have taken up arms for the first time. The BLA also reportedly draws its strength from under-employed, alienated and politicised Baloch youth in Quetta, Balochistan's capital, and other towns (ICG 2006, s. 12).

Dette gjelder langt på vei også i dag, selv om bildet antagelig er mer nyansert. En samtalepartner (november 2012) hevdet at den balochiske opprørsbevegelsen har endret karakter de siste årene ved at stammestrukturene har fått mindre betydning.

De væpnede gruppene vil i større grad enn tidligere rekrutteres fra den utdannede middelklassen. Denne trenden ble bekreftet under Landinfos besøk i 2014. En av samtalepartnerne hevdet at universitetene i både Quetta og Sindh er rekrutteringsbaser. Det skal være stadig flere høyt utdannede som verver seg; medisinerere, ingeniører, etc.. I de fleste tilfellene dreier det seg om unge menn med personlige erfaringer knyttet til urettferdighet/overgrep begått av representanter for myndighetene. Kildene antyder at mobiliseringen av denne gruppen først og fremst må ses som et uttrykk for dyp håpløshetsfølelse, frustrasjon og sinne.

3.4 KONSEKVENSER AV KONFLIKTEN FOR SIVILBEFOLKNINGEN

Flere områder i den sørlige delen av provinsen er uten sivilt styre med en svært ustabil «lov og orden»-situasjonen, lokalt vanstyre og ulike former for organisert kriminalitet. En diplomatisk kilde med inngående kjennskap til Balochistan, mente imidlertid at vold som berører sivile, er mindre utbredt i Balochistan enn i både Sindh, KP og i det sørlige Punjab (samtale i Islamabad, november 2012). En balochisk politiker påpekte samtidig at provinsen så å si er helt uten lovlige styresmakter fordi ingen tør å oppholde seg i provinsen. Grunnleggende offentlige tjenester som helsetjenester og undervisning har brutt sammen, og fagpersonell forlater provinsen. Nasjonale og internasjonale bistandsorganisasjoner er ikke, eller i begrenset grad, til stede i provinsen.

Lovløsheten har konsekvenser for muligheten til å drive næringsvirksomhet, og den økonomiske situasjonen for befolkningen omtales som prekær. Jordbruket lider under mangel på tilgang til markeder, og gruvene er i perioder ute av drift på grunn av manglende sikkerhet (samtaler i Pakistan, november 2012 og mars 2014).

Sivile fordrives internt; ofte på grunn av store ødeleggelser på bygningsmasse og infrastruktur, slik tilfellet var i distriktet Dera Bugti i 2005/2006 (PIPS 2012). Det er relativt sett flere hinduer, settlere og shiaer blant de fordrevne. Et større jordskjelv som rammet sørlige Balochistan i 2013, forverret den humanitære situasjonen i deler av provinsen, og mange mistet hus og hjem som følge av skjelvet.

Jordskjelvet rammet kjerneområdene for det balochiske opprøret. Det ble stilt krav om at den humanitære hjelpen skulle distribueres gjennom sikkerhetsstyrkene. Sikkerhetsstyrkene benyttet situasjonen etter jordskjelvet til å posisjonere seg i området, kartlegge opprørsgruppene og ta ut opprørere.

Det er to hovedveier fra Balochistan til Karachi, en fra havnebyen Gwadar og en fra Quetta. Veiene er relativt gode, og reisevirksomheten ut og inn av provinsen er stor. Flere samtalepartnere (2012 og 2014) er samstemte om at det ikke er bevegelsesrestriksjoner for reisende ut av Balochistan, men den sivile ferdselen på hovedveiene kontrolleres av sikkerhetsstyrkene.

HRCP ga overfor Landinfo (2014) uttrykk for at sikkerheten på enkelte strekninger kan være dårlig, særlig på kvelds- og nattetid. I kommisjonens årsrapport for 2013 beskrives kriminaliteten og lovløsheten som så omfattende at befolkningen foretrekker å være innendørs etter mørkets frembrudd. HRCP (2014) hevder at det i noen områder er risikabelt å reise på dagtid.

Begrenset tilstedeværelse, inkompetanse, korrupsjon og udugelighet bidrar til at myndighetenes legitimitet forvitrer og mistroen til sentrale myndigheter øker:

The provincial government was nowhere to be seen in the crisis. The chief minister was away from the province for a lot of time and the provincial government held meetings regarding Balochistan outside the province (HRCP 2012, s. 45).

I og med at de sivile myndighetene ikke er til stede og synlige, fester det seg et inntrykk av at det er sikkerhetsstyrkene som styrer provinsen på vegne av føderale myndigheter (samtale i Islamabad, mars 2014).

De humanitære, økonomiske og sikkerhetsmessige forholdene har bidratt til at store deler av middelklassen har forlatt provinsen, og mange balochere med kapital og kompetanse har også forlatt landet. Det blir hevdet at de som er igjen, ikke har mulighet til å flytte. En analytiker beskrev de gjenværendes situasjon slik: «They live in the middle of nowhere with nothing» (samtale november 2012).

Menneskerettighetskommisjonen konkluderer med at føderale og lokale myndigheter viser liten evne og vilje til å beskytte sivilbefolkningen og ta tak i utfordringene i Balochistan. Det handler både om å sørge for et minimum av infrastruktur, aktiv kriminalitetsbekjempelse gjennom etterforskning og straffeforfølgelse, og at provinsens politiske utfordringer settes på dagsorden (HRCP 2012).

3.5 OMFANG AV VOLDEN

Ifølge HRCPs årsrapport for 2013 ble 645 mennesker drept i provinsen i løpet av året. Kommisjonen registrerte 248 kidnappinger, hvorav 56 med krav om løsepenger. Det ble registrert 255 bombeeksplosjoner og 58 raketterangrep. Tallene refererer til provinsen som helhet, og det foreligger ikke informasjon om bakgrunnen for hendelsene (HRCP 2014).

SATP har registrert et høyere antall drepte; ifølge SATP mistet 960 personer livet i konfliktrelatert vold i Balochistan i 2013. Tre fjerdedeler av de drepte var sivile (718 personer). Ifølge SATPs registreringer mistet 105 opprørere livet og 137 sikkerhetspersonell (SATP u.å.a).

En lokal kilde som følger sikkerhetssituasjonen tett, hevder at det er grunn til optimisme og at situasjonen i provinsen er forbedret. En indikator på forbedringen er at tilstedeværelsen av Frontier Corps (FC) er redusert med femti prosent (mars 2014). HRCP hevdet i september 2014 at omfanget av forsvinninger og likvideringer har

gått ned. Forbedringene er særlig merkbare på Makran-kysten (diplomatsk kilde, september 2014).

Provinsens Chief Minister Malik Baloch påpeker på sin side at synkende kriminalitet er den mest merkbare forbedringen:

There has been a considerable decline in incidents of targeted killing and kidnapping-for-ransom as well as street crimes in Quetta and other parts of Balochistan,” he said. “Highways were not safe a year ago but now people can travel without fear,” he added (Baloch 2014).

3.5.1 Angrep fra opprørerne

Opprørernes kjernestrategi har vært å ramme sentralmakten ved angrep på infrastruktur, sikkerhetspersonell og politiske ledere. HRCP pekte i 2012 på at det er en økende tendens til at opprørerne angriper infrastruktur og utviklingsprosjekter (HRCP 2012). Det aksjoneres mot regjeringsinstallasjoner som gassledninger, jernbane, veier og utvinningsanlegg. Sikkerhetsstyrkene er registrert som mål for en relativt stor andel av angrepene, ca. 30 prosent (PIPS 2013).

SATP har siden 2005 kartlagt angrep på rørledninger i provinsen; i 2013 ble det registrert ti slike angrep, i 2011 og 2012 var det henholdsvis 52 og 23 angrep. Pr. august 2014 hadde opprørerne gjennomført 13 aksjoner mot rørledninger (SATP u.å.b).

Ifølge PIPS ble det i 2012 gjennomført 474 terroristangrep i provinsen, og 631 sivile mistet livet. Opprørerne ble holdt ansvarlig for 373 angrep. Sammenliknet med 2011 gikk antallet terroraksjoner i 2012 ned med ca. en tredel. Dette stadfestet en utvikling de siste tre årene; færre terrorangrep, men med større konsekvenser for sivilbefolkningen. I 2013 ble trenden brutt; da økte antallet registrerte angrep til 487, og 727 personer mistet livet i disse angrepene. Av de drepte var 560 sivile, 26 opprørere og 141 tilknyttet ulike deler av sikkerhetsapparatet (PIPS 2014). Til sammen ble 342 personer registrert drept som følge av angrep fra opprørere. En stor andel, hele 79 prosent (270 personer), var sivile, mens 72 personer var tilknyttet sikkerhetsstyrken (PIPS 2014, s. 12).

Opprørerne står også bak vold mot politiske medarbeidere, blant annet har representanter for Pakistan Muslim League vært utsatt for angrep. I forbindelse med valgene i 2013 ble ansatte i valgkommisjonen utsatt for målrettet vold (HRCP 2014, s. 54).

Målrettede angrep på sivile i Balochistan har først og fremst rammet ikke-balochere og deres eventuelle forretningsvirksomhet, lærere og skolepersonell og offentlig ansatte. Ut over disse gruppene synes ikke sivile å være et mål; de er først og fremst tilfeldige ofre ved at de oppholder seg på feil sted til feil tid. En av samtalepartnerne hevdet at interne stridigheter mellom stammene også krever sivile liv. Volden mot settlerne (ikke-etniske balochere) må ses i lys av aggresjonen mot sentralmyndighetene. Mange settlere er fra Punjab og ses på som representanter for sentralmakten (inntrengere/utbyttere). På den bakgrunn har mange forlatt de «balochiske distriktene» og slått seg ned i de pashtundominerte områdene eller forlatt provinsen. Dawn meldte i 2011 at flere hundre settlere var drept og at 200 000 hadde forlatt Balochistan (Dawn.com 2011). PIPS registrerte 252 drepte settlere fra Punjab i løpet av et halvt år i 2010. Balochiske opprørere som PIPS intervjuet, benekter å stå

bak drapene, og det spekuleres i om også kriminelle som vil tilrane seg settlernes eiendommer, står bak (PIPS 2012, s. 36).

PIPS har registrert en nedgang i antall angrep på settlerne. I 2013 ble det registrert til sammen 27 drap på «Non-Baloch Settlers and Workers» (PIPS 2014).

3.5.2 Omfang av forsvinninger og utenomrettslige drap

Pakistan utfordrer den militante balochiske nasjonalismen ved mobilisering av flere ulike sikkerhetsorganer, blant annet hæren (Anti Terrorist Force), politiet, etterretningen, Frontier Corps, Balochistan Constabulary med flere. Det hersker uklarhet omkring de ulike sikkerhetsstyrkenes mandat og rolle.

Vitner har overfor HRW hevdet at sikkerhetspersonell ofte opptrer i sivil i forbindelse med bortføringene: «witnesses described the perpetrators as armed men in civilian clothes, typically arriving in one or more four-door pickup trucks» (HRW 2011, s. 26). Bortføringene har skjedd ved høylys dag og i områder med mange mennesker til stede. Det ser ikke ut til at gjerningsmennene bekymrer seg over vitners tilstedeværelse, noe som antagelig illustrerer at sikkerhetsstyrkene ikke er under demokratisk kontroll.

Det er bred enighet om at forsvinninger det siste tiåret har representert et av de mest alvorlige og omfattende menneskerettighetsbruddene i Balochistan. Informasjonen om omfanget av de pakistanske myndighetenes overgrep, i særdeleshet det som beskrives som *kill and dump*, spriker:

While the number is widespread, the exact number of enforced disappearances in recent years remains unknown. Statistics cited by different organizations vary greatly. Official number of disappeared persons is contradictory (PIPS 2012, s. 114).

HRCP mener at det i all hovedsak er hæren som står bak «the abductions and disappearances» og at kriminelle kun står bak et fåtall.² Kommisjonen antar at de fleste som er forsvunnet, er drept, fordi de fleste som blir funnet, er døde.

Samtalepartnere (november 2012 og mars 2014) er enige om at myndighetenes svar på opprøret er makt- og voldsutøvelse; militære aksjoner, kontroller, ulike restriksjoner og arrestasjoner. Likeledes at myndighetene er ansvarlige for overgrep som tortur, ulovlig frihetsberøvelse, forsvinninger og utenomrettslige henrettelser av personer som mistenkes for tilknytning til opprørsgrupper. I en pressemelding fra Asia Human Rights Commission fra 22. september 2013 heter det:

The disappearances and extrajudicial killings have not stopped even after the formation of the government of Dr. Abdul Malik, who also heads the Baloch ethnic political party. He was made chief minister of the province on June 7, 2013, and since then 56 extrajudicial killings and 64 disappearances have occurred in Balochistan (AHRC 2013).

Partene og uavhengige rapportører som HRCP opererer med ulike tall. En journalist hevdet i samtale med Landinfo (mars 2014) at antallet varierer fra om lag femti til to hundre tilfeller årlig. Myndighetene har offentliggjort tall som er for lave, mens den

² En annen samtalepartner beskriver informasjonen om «abduction for ransom» som rykter, for eksempel kidnapping av velstående hinduer.

balochiske opposisjonen som hevder at flere tusen har forsvunnet de seneste år, opererer med for høye tall.

Voice of Baloch Missing Persons (VBMP) hevder at 14 800 personer har forsvunnet i perioden fra 2001, men har ikke kunnet dokumentere påstandene. Ifølge amerikanske myndigheter har VBMP dokumentert 2 627 forvunnede personer i perioden 2001 til 2010 og 493 drepte i perioden fra 2009 til 2012 (U.S. Department of State 2014, s. 7).

HRCP anslår at 10–15 forsvinner hver måned. Kommisjonen understreker at den rapporterer i henhold til «UN formula», men at sakene ikke behøver å være meldt til politiet og registrert med en «First Information Report» (FIR). Kommisjonen hevder at mange ikke anmelder av frykt for at anmeldelsen kan få konsekvenser for den som er savnet eller dem selv. En analytiker mener at de fleste forsvinninger ikke blir rapportert på grunn av frykt for reaksjoner fra myndighetene. Dette er familier som ikke har tillit til verken sentrale eller lokale myndigheter. De vil forsøke å løse saken gjennom uformelle kanaler (samtaler i Pakistan, november 2012). Det er rapportert om tilfeller hvor politiet nekter å ta imot anmeldelser om forsvinninger. HRW mener at anmeldte saker som hovedregel ikke vil bli etterforsket (HRW 2011). Den norske statsborgeren Ehsan Arjemandi forsvant i Balochistan for fem år siden. Det foreligger ikke bekreftet informasjon om Arjemandis situasjon.

Det fremgår av HRCPs årsrapport for 2013 at det i løpet av året ble funnet 116 lik. De lemlestedde likene ble ofte funnet på øde steder, og dette dreier seg med stor sannsynlighet om utenomrettslige drap. Kun 87 av likene er identifisert (HRCP 2014, s. 49).

Det er avdekket flere massegraver de senere årene. Ifølge Asia Human Rights Commission ble mer enn hundre lik funnet i tre graver i Khuzdar-distriktet i januar 2014. Det antas å dreie seg om personer som er kidnappet og bortført av pakistanske sikkerhetsstyrker (Asia Human Rights Commission 2014).

Det finnes i begrenset grad organiserte grupper som representerer sakene til de som er savnet og deres familier. Det er imidlertid enkeltpersoner som forsøker å skape oppmerksomhet rundt menneskerettighetsbrudd i Balochistan. I oktober 2013 ledet den 72 år gamle Mama Qadeer fra Voice of Baloch Missing Persons (VBMP) en marsj fra Quetta til Islamabad via Karachi for å sette søkelyset på forsvinninger i provinsen (Mir 2014). En journalist opplyste at Qadeer ikke fikk tillatelse til å gå inn i Islamabad, antagelig for å unngå stor oppmerksomhet rundt konflikten i Balochistan (samtale i Islamabad, mars 2014). Kilden mener at verken føderale eller lokale myndigheter ønsker oppmerksomhet rundt forsvinninger og utenomrettslige drap og at det kan medføre reaksjoner å reise problematikken. Profilerings i media, som i Mama Qadeers tilfelle, kan fungere som beskyttelse mot overgrep (mars 2014).

I 2010 etablerte Høyesterett en undersøkelseskommisjon. Kommisjonen har sporet opp noen av de som er forsvunnet, men ingen av de ansvarlige for overgrepene har blitt straffet. HRW antyder at Høyesterett antagelig frykter konsekvensene av å utfordre de mektige etterretnings- og sikkerhetsinstitusjonene i Pakistan (HRW 2011).

3.5.3 Profil

Både opprørsgruppene og sikkerhetsstyrkenes reaksjoner og sanksjoner er som hovedregel rettet mot særskilte individer. Det foreligger generelt lite informasjon om bakgrunnen for og profilen til de som angripes, forsvinner eller blir utsatt for utenomrettslige drap. Det hersker imidlertid relativt bred enighet om at det ikke kun er militante opprørere som blir utsatt for reaksjoner fra sikkerhetsapparatet. En del av de som er drept eller forsvunnet, har antagelig «picked up arms against the state», men også andre ikke-voldelige aktivister blir ofre for alvorlige utenomrettslige sanksjoner. Ifølge en velinformert kilde (samtale i Islamabad, mars 2014) har de aller fleste tilknytning til opprørsbevegelsen, men ikke nødvendigvis til de militante gruppene. Kilden anslo at om lag 60 prosent har tilknytning til militante grupper.

Ifølge en godt orientert samtalepartner (mars 2014) blir kvinner og barn normalt ikke utsatt for reaksjoner. Sikkerhetsmyndighetene synes å ha et individuelt innrettet fokus, og familiemedlemmer av opprørere er ikke særskilt utsatt. Kvinner som selv deltar i opprøret, vil derimot kunne risikere reaksjoner. Det er rapportert om enkelte tilfeller hvor barn har blitt bortført og drept.

Bakgrunnsinformasjon om 140 lik (forsvunnet mellom juli 2010 og mai 2011) viser at studenter, lærere, advokater, journalister, kunstnere og sosialarbeidere (ikke nærmere definert) er blant de som har forsvunnet (HRCP 2011, s. 35). HRCP slår fast at det først og fremst er politiske opposisjonelle, studenter og «the cream of society» som forsvinner.

I en rapport basert på informasjon om 45 forsvinninger fra før 2010 hevder Human Rights Watch at de som er mål for forsvinningene, er «ethnic Baloch suspected of involvement in the Baloch nationalist movement» og at «The victims of enforced disappearances in the cases documented were predominantly men in their mid-20s to mid-40s» (HRW 2011, s. 3).

Alle i HRWs utvalg er etniske balochere bosatt i Balochistan. De fleste synes å ha en tilknytning til opprørsbevegelsen, men enkelte er politisk engasjerte studenter bortført fra Balochistan University i Quetta. Mange av disse hadde tilknytning til BSO, hvilket også sammenfaller med funnene i materialet fra HRCP. I endel tilfeller vises det til tilhørighet til en stamme som er involvert i opprøret (HRW 2011, s. 32).

Profilen Landinfos samtalepartnere tegner er langt på vei i overensstemmelse med HRW og HRCP sin profil, og lite tyder på at dette er endret de siste årene.

Sivile som ikke er involvert i eller har tatt stilling til konflikten, kan komme mellom «barken og veden». Det skal lite til for å bli assosiert med myndighetene; eksempelvis er lærere og andre som mottar lønn fra myndighetene, mål for opprørerne. Det kan være tilstrekkelig at det flagges med det pakistanske flagget ved skolen for at lærerne kommer i opprørernes søkelys. Samtidig skal det lite til før Inter-Services Intelligence (ISI) og Frontier Corps (FC) fatter mistanke om tilknytning til opprørerne. Etterretningen har store ressurser, benytter betalte informanter. I tillegg til opprørerne, har enkelte politiske aktivister og personer som formidler informasjon fra området, vært i ISIs søkelys (samtale i Islamabad, mars 2014).

3.6 INTERN FORFLYTNING

En stor gruppe etniske balochere bor utenfor provinsen, både på grunn av den økonomiske situasjonen og for å unnsnippe trusselen fra sikkerhetsstyrkene/opprørere. Mange bor i Sindh-provinsen; de fleste, de med økonomiske midler, i Karachi. Andre krysser kun provinsgrensen til Sindh (samtale i Islamabad, mars 2014). En samtalepartner (mars 2014) anslo at det bor om lag 2,2 millioner balochere i Karachi. Balochere flytter normalt ikke til Punjab. Unntaket er to distrikter sør, Dera Ghazi Khan og Rajanpur, som har balochiske stammer (samtale i Islamabad, mars 2014).

Mange balochere i Karachi er marginalisert og i en vanskelig humanitær situasjon. Majoriteten har bodd lenge i byen, og en pålitelig kilde mente at de fleste i hovedsak forholder seg nøytralt til konflikten og i liten grad er involvert i balochisk politikk og den nasjonalistiske kampen i Balochistan. Kilden kjente heller ikke til at det foregår organisert innsamling av økonomiske midler til opprørerne. Opprørsgruppene er tilnærmet «non-existent» i Karachi og i andre deler av landet, hevdet kilden (mars 2014). Unntaket kan være personer som har søkt tilflukt i byen.

Karachi har et omfattende kriminalitets- og sikkerhetsproblem. Overgrep, vold og drap knyttet til religion, etnisitet og politikk er både vilkårlig og målrettet. Myndighetene har ikke kontroll over alle områder i byen og har heller ikke kapasitet til å beskytte sivile mot ugjerningene.

Ingen av samtalepartnerne (november 2012 og mars 2014) hadde informasjon som indikerer at myndighetene eller opprørerne står bak systematiske, konfliktrelaterte overgrep og drap mot sivile balochere i Sindh eller i andre provinser. Det finnes imidlertid ikke systematisk innsamlet materiale som belyser denne problematikken, samtalepartnernes vurderinger er i stor grad basert på personlige erfaringer. HRW har undersøkt 45 tilfeller av forsvinninger. En person ble bortført mens han var i Karachi, og en annen ble bortført fra en buss i rute mellom Karachi og Gwadar. I de øvrige tilfellene skjedde bortføringene i Balochistan. En oversikt utarbeidet av HRCP over 143 savnede personer pr. mai 2011, viser at en person forsvant i Karachi, de øvrige i Balochistan (HRCP 2011, s. 30).

Det foreligger heller ikke informasjon om at opprørsgruppene gjennomfører individuelt rettede aksjoner mot sivile i andre provinser, for eksempel settlere som har forlatt Balochistan. Settlerne er ifølge en kilde trygge om de forlater Balochistan. Gruppene opererer helt unntaksvis utenfor Balochistan, og de har begrenset kapasitet til å aksjonere i andre deler av landet. Kilden mente at heller ikke avhoppere fra opprørsgruppene risikerer reaksjoner utenfor Balochistan (samtale i Islamabad, mars 2014).

En kilde med inngående kunnskap om konfliktbildet i Pakistan, mener at det ikke foreligger informasjon som peker i retning av at sivile balochere blir drept i Punjab, men opplyser at det er rapportert om enkelte tilfeller av politisk motiverte drap fra Karachi. En annen samtalepartner peker på at balochere med tilhørighet til Pakistan Peoples Party (PPP) har blitt drept i Karachi; «on the basis of their political affiliation». En kilde (samtale i Islamabad, mars 2014) kjente til drap på en balocher i Karachi i 2013, bakgrunnen for drapet var «tribal» og ikke politisk.

Ifølge en av Landinfos samtalepartnere (mars 2014) forekommer politisk motiverte drap av høyt profilerte både innenfor og utenfor provinsgrensene. Sønnen til lederen

av Baloch Republican Party ble angivelig bortført av sikkerhetsagenter i april 2013 og funnet drept i nærheten av Karachi to måneder senere (U.S. Department of State 2014). Søsteren til Brahamdagh Khan Bugti og hennes tretten år gamle datter ble i januar 2012 utsatt for et målrettet, væpnet attentat i Karachi, begge ble drept (Hassan 2012).

En journalist mente at spørsmålet om hvorvidt en person er trygg i eksempelvis Karachi, avhenger av hvem som er ute etter han. Pakistansk etterretning har store ressurser og kapasitet. De følger antagelig både de som mistenkes for tilhørighet til opprørerne, opprørere og personer som er talsmenn for balochisk selvstendighet, selv om disse oppholder seg utenfor Balochistan (samtale i Islamabad, mars 2014).

4. SEKTERISK VOLD

I perioden etter 2011 har det vært en dramatisk økning i den sekteriske volden i Pakistan. Fundamentalistiske, sunni-muslimske grupper står bak omfattende religiøst begrunnet vold. Det er mange sekteriske grupper; de skifter navn, de samarbeider, og grensene mellom dem er flytende. Flere kilder mener at myndighetene bevisst unnlater å konfrontere de sekteriske gruppene og endog samarbeider med dem i enkelte sammenhenger. De seneste årene er det først og fremst Lashkar-e Jhangvi som har stått bak den mest alvorlige og omfattende religiøse volden. Alle religiøse minoriteter rammes, men det er definitivt flest shiamuslimer blant de drepte.

I 2013 ble 687 personer drept i sekteriske angrep i landet som helhet (PIPS 2014, s. 24). I Balochistan er det særlig den shia-muslimske hazarabefolkningen som rammes, i de to første månedene i 2013 ble nesten to hundre hazaraer drept i sekteriske angrep. Ifølge South Asia Terrorism Portal (SATP) har 464 personer blitt drept i sekterisk vold i Balochistan fra og med 2012 til august 2014 (SATP u.å.c). Om lag 80 prosent av drapene fant sted i Quetta, men det er også registrert sekteriske drap og angrep i distriktene Mashtung, Kohlu og Bolan i det nordlige Balochistan.

Tallene for 2014 indikerer en nedgang i den sekteriske volden, både i provinsen som helhet og i Quetta. Pr. august 2014 hadde SATP registrert 64 sekterisk motiverte drap i forbindelse med fem hendelser (SATP u.å.c). I den alvorligste ble om lag 30 personer drept i et bombeangrep i Taftan i Chagi-distriktet ved den iransk-pakistanske grensen. De drepte var shiaer på pilgrimsreise på vei til Iran. Ifølge meldinger i pressen var ofrene shiaer fra Khyber Pakhtunkwa, ikke hazaraer fra Balochistan (Firdous 2014).

Den andre alvorlige hendelsen i 2014 fant sted i Mashtung. Det skal ha blitt brukt 80 kilo eksplosiver i et angrep rettet mot pilgrimer i en buss (Shah 2014). Til sammen 24 personer ble drept, hovedsakelig hazaraer.

En stor andel av de drepte shiaene i Balochistan så langt i 2014, har vært pilgrimer på vei til Iran. Aksjonene har funnet sted til tross for at pilgrimene normalt reiser i konvoier eskortert av sikkerhetspersonell.

Ifølge SATPs tall for første halvår i 2014 er om lag 30 hazaraer drept i sekteriske angrep, kun ti av drapene fant sted i Quetta by. En forklaring kan være at det er innført strengere sikkerhetstiltak i Alamdar Road og Hazara Town i Quetta. Til

sammenligning ble mer enn 220 hazaraer drept i første halvår i 2013, de aller fleste i Quetta by.

Landinfo kan ikke se at den reduserte volden mot hazaraene i Quetta er uttrykk for en utvikling som peker i en bestemt retning. Det er en kjensgjerning at omfanget av sekterisk vold varierer.

5. REFERANSER

Skriftlige kilder

- AHRC, dvs. Asian Human Rights Commission (2013, 22. september). *Pakistan: 126 extrajudicial killings, 400 disappearances in Balochistan*. Hong Kong: AHRC. Tilgjengelig fra <http://www.humanrights.asia/news/ahrc-news/AHRC-STM-171-2013> [lastet ned 11. september 2014]
- AHRC (2014, 27. januar). *Pakistan: More than 100 dead bodies from three mass graves were found in one district in Balochistan*. Hong Kong: AHRC. Tilgjengelig fra <http://www.humanrights.asia/news/ahrc-news/AHRC-STM-023-2014> [lastet ned 18. august 2014]
- Baloch, Shezad (2014, 20. mai). Balochistan crisis: Dr Malik urges insurgents to revisit their approach. *The Express Tribune*. Tilgjengelig fra <http://tribune.com.pk/story/710642/dr-malik-urges-insurgents-to-revisit-their-approach/> [lastet ned 10. september 2014]
- Dawn.com (2011, 28. juni). Settlers – caught in crossfire. *Dawn.com*. Tilgjengelig fra <http://www.dawn.com/news/640059/settlers-caught-in-crossfire-2> [lastet ned 14. august 2014]
- Firdous, Ifthikar (2014, 9. juni). Death toll from Taftan bombing rises to 30. *The Express Tribune*. Tilgjengelig fra <http://tribune.com.pk/story/719388/death-toll-from-taftan-bombing-rises-to-30/> [lastet ned 4. august 2014]
- The Express Tribune (2014, 10. april). Terror in Balochistan. *The Express Tribune*. Tilgjengelig fra <http://tribune.com.pk/story/693453/terror-in-balochistan/> [lastet ned 6. mai 2014]
- Global Security (u.å.). *Balochistan*. Alexandria VA: Global Security. Tilgjengelig fra <http://www.globalsecurity.org/military/world/pakistan/baloch.htm> [lastet ned 13. august 2014]
- Grare, Frederic (2013, 11. april). *Balochistan – The State Versus the Nation*. Washington: Carnegie Endowment for International Peace. Tilgjengelig fra <http://carnegieendowment.org/files/balochistan.pdf> [lastet ned 13. august 2014]
- Hassan, Raza S. (2012, 4. februar). ‘Domki family killing was a message’. *Dawn.com*. Tilgjengelig fra <http://www.dawn.com/news/693167/domki-family-killing-was-a-message> [lastet ned 11. september 2014]
- HRCP, dvs. Human Rights Commission of Pakistan (2011, juni). *Balochistan: Blinkered slide into chaos*. Lahore: HRCP. Tilgjengelig fra <http://hrcp-web.org/hrcpweb/wp-content/pdf/ff/6.pdf> [lastet ned 12. august 2014]
- HRCP (2012, august). *Hopes, fears and alienation in Balochistan*. Lahore: HRCP. Tilgjengelig fra <http://hrcp-web.org/hrcpweb/wp-content/pdf/ff/12.pdf> [lastet ned 11. september 2014]
- HRCP, dvs. Human Rights Commission of Pakistan (2014, mars). *State of Human Rights in 2013*. Lahore: HRCP. Tilgjengelig fra <http://www.hrcp-web.org/hrcpweb/report14/AR2013.pdf> [lastet ned 12. august 2014]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2011, 28. juli). «We can torture, kill or keep you for years». *Enforced disappearances by Pakistani Security forces in Balochistan*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/document/papers/Weckill.pdf> [lastet ned 25. august 2014]
- ICG, dvs. International Crisis Group (2006, 14. september). *Pakistan: the worsening conflict in Balochistan*. Brussel/Islamabad: ICG. Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/south->

[asia/pakistan/119_pakistan_the_worsening_conflict_in_balochistan.pdf](#) [lastet ned 11. september 2014]

- Mir, Hamid (2014, 25. februar). 72-year-old Mama Qadeer Baloch breaks record of Gandhi after 84 years. *The News*. Tilgjengelig fra <http://www.thenews.com.pk/Todays-News-13-28759-72-year-old-Mama-Qadeer-Baloch-breaks-record-of-Gandhi-after-84-years> [lastet ned 21. august 2014]
- Landinfo (2013, 17. januar). *Pakistan/Afghanistan: Situasjonen for hazaraer i Quetta/Balochistan*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/2241/1/2241_1.pdf [lastet ned 26. august 2014]
- PIPS (2012). *Conflict and insecurity in Balochistan*. Lahore: PIPS.
- PIPS, dvs. Pak Institute for Peace Studies (2013, 4. januar). *Pakistan Security Report 2012*. Islamabad: PIPS. Rapporten er tilgjengelig i Landdatabasen.
- PIPS (2014, 4. januar). *Pakistan Security Report 2013*. Islamabad: PIPS. Rapporten er tilgjengelig i Landdatabasen.
- Samaa (2014, 9. april). United Baloch Army claims Islamabad bombing. *Samaa*. Tilgjengelig fra <http://www.samaa.tv/pakistan/09-Apr-2014/united-baloch-army-claims-islamabad-bombing> [lastet ned 4. september 2014]
- Saach (2012, 25. april). We did Lahore station blast. *Saach*. Tilgjengelig fra <http://www.saach.tv/2012/04/25/we-did-lahore-blast-lashkar-e-balochistan/> [lastet ned 4. august 2014]
- SATP, dvs. South Asia Terrorism Portal (u.å.a). *Fatalities in Pakistan Region Wise: 2013*. New Delhi: SATP. Tilgjengelig fra http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/database/fatilities_regionwise2013.htm [lastet ned 18. september 2013]
- SATP (u.å.b). *Number of Attack on Gas pipeline in Balochistan: 2005-2014*. New Delhi: SATP. Tilgjengelig fra http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/Balochistan/data/Attacks_Gas_pipeline.htm [lastet ned 4. september 2013]
- SATP (u.å.c). *Secterian Violence in Balochistan (Updated till August 25, 2014)*. New Delhi: SATP. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/punjab/datasheet/datasheet.htm> [lastet ned 25. august 2014]
- Shah, Syed Ali (2014, 21. januar). Blast on bus kills 22 Shia pilgrims in Mashtung. *Dawn.com*. Tilgjengelig fra <http://www.dawn.com/news/1081751> [lastet ned 4. august 2014]
- U.S. Department of State (2014, 27. februar). *Pakistan 2013 Human Rights Report*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/documents/organization/220614.pdf> [lastet ned 15. august 2014]

Muntlige kilder

- Lokal, uavhengig forskningsinstitusjon. Møte i Islamabad 24. mars 2014.
- Lokal journalist. Møte i Islamabad 24. mars 2014.
- Area Manager Balochistan for internasjonal NGO. Møte i Islamabad 26. mars 2014.
- HRCP, dvs. Human Rights Commission of Pakistan. Møte i Lahore 27. mars 2014.
- Diplomatkilde. Møte i Islamabad 18. november 2012.
- Diplomatkilde. Møte i Islamabad 20. november 2012.

- Balochisk politiker. Møte i Islamabad 19. november 2012.
- FN-kilde. Møte i Islamabad 20. november 2012.
- HRCP. Møte i Lahore 22. november 2012.
- Lokal journalist og analytiker. Møte i Islamabad 19. november 2012.
- Lokal journalist. Møte i Islamabad 19. november 2012.
- Lokal, uavhengig forskningsinstitusjon. Møte i Islamabad 19. november 2012.
- Diplomatsk kilde. E-post september 2014.